

9 mai – Ziua Europei

SUPPORT INFORMATIV

CUPRINS

Partea I

- I. ***Etapele construcției Uniunii Europene*** – autor Iulia Munteanu, consilier de integrare, Direcția Mass-media și comunicare
- II. ***Tratatele Uniunii Europene*** – autor Iulia Munteanu, consilier de integrare, Direcția Mass-media și comunicare
- III. ***Instituțiile Uniunii Europene*** – autor Iulia Munteanu, consilier de integrare, Direcția Mass-media și comunicare
- IV. ***Valori și simboluri europene*** - autor Elena Bungărdean, șef serviciu, Direcția Mass-media și comunicare
- V. ***Cetățenia europeană în contextul Tratatului de instituire a unei Constituții Europene*** - autor Elena Bungărdean, șef serviciu, Direcția Mass-media și comunicare
- VI. ***Procesul decizional la nivelul Uniunii Europene*** - autor Elena Bungărdean, șef serviciu, Direcția Mass-media și comunicare

I. Etapele construcției Uniunii Europene

Aspirația spre o Europă unită este veche; îngropați în praful istoriei necunoscute și al uitării nedrepte, mult mai bătrâni decât ne-am fi putut aștepta, îi regăsim pe primii părinți ai acestei idei.

Conflictele care au atras instabilitate, moarte și schimbări în balanța puterii în Europa de-a lungul secolelor au făcut ca mulți să propună unificarea - sau măcar evoluția unui sistem comun de guvernare - ca mijloc de a atinge pacea.

Primii care au îmbrățișat această idee trăiau în Evul Mediu, epocă în care creștinismul, feudalismul și autoritățile ierarhice (Sfântul Imperiu German de Națiune Germană și Papa) erau pilonii principali ai sistemului. Acești precursori erau motivați, pe de o parte, de ideea că o „Europă Creștină Unită” era esențială pentru renașterea Sfântului Imperiu German, pe de altă parte, de nesiguranța care exista în acele timpuri în Europa din cauza amenințării turce.

Peste secole, **Napoleon I** mărturisea, ca argument al campaniilor sale: *„Unul dintre marile mele gânduri a fost concentrarea popoarelor, aceleași din punct de vedere geografic, fărâmițate de politică și de revoluții. Am vrut să fac din ele un corp de națiuni. Ar fi fost începutul, iar sfârșitul ar fi fost reuniunea acestor corpuri naționale într-un corp universal, Asociațiunea Europeană... În această situație s-ar fi găsit cele mai multe șanse de a introduce peste tot o unitate de coduri, de principii, de opinii, de sentimente, de vederi, de interese. Un cod european, o curte de casație europeană, o monedă unică, aceleași legi, toate râurile navigabile pentru toți, sfârșitul războaielor, pacea lumii. Fiecare să se simtă pretutindeni ca la el acasă. Atunci, poate, ar fi fost permis să visăm la marea familie europeană.”*

În 1849 scriitorul francez **Victor Hugo**, la Congresul Internațional pentru Pace de la Paris, vorbea despre momentul în care toate națiunile continentului se vor uni într-o societate supremă și vor forma o frăție a Europei: *„Va veni o zi în care voi, francezi, ruși, italieni, englezi, germani, voi, toate națiunile continentului, fără să vă pierdeți calitățile distincte și glorioasa voastră individualitate, veți fonda împreună o unitate superioară și veți constitui fraternitatea europeană”*.

După Primul Război Mondial, ideile și preocupările pentru unificarea Europei au fost frecvent evocate. Adunarea Societății Națiunilor a adoptat, de exemplu, în 1930, o rezoluție care hotărârea crearea Comisiei de Studiu pentru Uniunea Europeană. Inițiativa a aparținut ministrului de externe al Franței, **Aristide Briant**, care a fost desemnat și președinte al Comisiei.

Deși ideea creării UE a intrat în impas, din cauza crizei internaționale și evoluției evenimentelor pe continent, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, în octombrie 1942, **Winston Churchill** a rostit celebrele cuvinte: *„Oricât de departe poate părea azi acest obiectiv, eu am speranța fermă că familia europeană va acționa într-o uniune strânsă în cadrul Consiliului Europei. Aștept și doresc crearea Statelor Unite ale Europei unde va fi posibilă orice călătorie fără obstacole. Sper să văd economia Europei studiată într-un tot unitar. Sper să văd un Consiliu care să grupeze, poate, 10 națiuni, printre care fostele Mari Puteri...”*

Sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial a lăsat în urma lui o Europă distrusă din punct de vedere material, frământată de puternice crize politice și divizată, prin “Cortina de

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL INTEGRĂRII EUROPENE
Directia Mass-media și comunicare

---

fier”, în două mari blocuri: Est și Vest. În acest context a apărut un puternic curent orientat spre o politică internațională care:

1. să oprească o a treia conflagrație mondială,
2. să consolideze Europa din punct de vedere economic (față de SUA și URSS). Așadar, după război au fost create o serie de organizații la nivel internațional și regional-european, având caracter politic, militar sau economic.

Neînțelegerile dintre Europa de Est și cea de Vest s-au adâncit prin crearea celor două blocuri militare: NATO (1949) și țările semnatare ale Tratatului de la Varșovia (1955). A urmat o perioadă care a intrat în istorie sub denumirea de "război rece", încheiată abia la începutul deceniului '90. Cele două părți ale Europei divizate - Vestul și Estul - au urmat și în domeniul economic cursuri diferite.

În anul 1949, 6 țări din Estul Europei (URSS, Bulgaria, Ungaria, Polonia, România, Cehoslovacia) și fosta RDG au semnat acorduri de ajutor reciproc (CAER). Cu timpul, aceste acorduri s-au extins și în afara granițelor Europei, ajungând până la Cuba.

Pe de altă parte, la **9 mai 1950**, ministrul francez de externe Robert Schuman a prezentat un plan, conceput împreună cu Jean Monnet, prin care Franța și Germania hotărâu să pună în comun rezervele de cărbune și oțel și invitau celelalte țări ale Europei să li se alăture. Planul Schuman a devenit realitate la **18 aprilie 1951** prin semnarea la Paris, de către 6 țări (Belgia, Olanda, Luxemburg, RFG, Franța, Italia) a Tratatului, instituind **Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului** - CECO.

La **25 martie 1957**, prin Tratatul de la Roma, aceleași șase state membre au decis înființarea **Comunității Economice Europene** – CEE, o piață unică a produselor și serviciilor, și a **Comunității Europene pentru Energie Atomică** - EURATOM.

În cei aproape 50 ani de existență au fost cinci valuri de aderare:

- 1973: Danemarca, Irlanda și Marea Britanie
- 1981 Grecia
- 1986 Spania și Portugalia
- 1995 Austria, Finlanda și Suedia
- 1 mai 2004 - 10 țări aderă la Uniunea Europeană (Cipru, Estonia, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Cehia, Slovacia, Slovenia și Ungaria)

Progresul economic evident al Comunității Economice Europene a determinat Marea Britanie să solicite, în mai 1967, aderarea sa la Comunitate. Marea Britanie a fost urmată de Danemarca, Irlanda, Norvegia. Această procedură de aderare, începută în anul 1970, s-a finalizat prin semnarea Tratatului de aderare la Comunitățile Europene de către 3 dintre cele 4 state care au depus cerere: Marea Britanie, Danemarca și Irlanda. Norvegia a refuzat, prin referendum, să devină stat membru al Comunităților. Tratatul a fost semnat la Bruxelles, la 22 ianuarie 1972 și a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1973.

Peste 8 ani, în prima jumătate a anilor '80, a avut loc „extinderea sudică” în două etape: prima etapă o constituie aderarea Greciei, care a intrat în UE în ciuda diferențelor de nivel economic. Tratatul a fost semnat la Atena, la 28 mai 1979 și a intrat în vigoare pe 1 ianuarie 1981. Această extindere a fost urmată de aderarea Spaniei și a Portugaliei, în 1986. Între timp, CEE a început să joace un rol tot mai important pe plan internațional.

După căderea zidului Berlinului, în noiembrie 1989, situația politică în Europa s-a schimbat din temelii, ducând la reunificarea Germaniei în 1990 și la instalarea regimurilor democratice în țările din centrul și estul Europei.

În același timp, la nivelul Comunităților Europene au avut loc schimbări, astfel încât a fost necesară adoptarea unui nou document, Tratatul de la Maastricht, intrat în vigoare la 1 noiembrie 1993. Denumirea de “Uniunea Europeană” a devenit oficială și au fost stabilite noi obiective pentru statele membre:

- crearea Uniunii Economice și Monetare - UEM, între 1 ianuarie 1997 și 1 ianuarie 1999,
- cetățenia europeană,
- stabilirea de noi politici comune, cum ar fi Politica Externă și de Securitate Comună (PESC).

Tratele de aderare ale Austriei, Finlandei, Suediei și Norvegiei au fost semnate cu ocazia Consiliului European de la Corfu (Grecia), din 24–25 iunie 1994. Pe 28 noiembrie 1994, norvegienii resping prin referendum, cu o majoritate de 52,2%, aderarea la Uniunea Europeană. Astfel la cea de-a patra lărgire a Uniunii Europene, la 1 ianuarie 1995, aderă doar 3 state: Austria, Finlanda, Suedia.

Uniunea Europeană avea 15 state membre și se pregătea pentru realizarea unuia din cele mai importante obiective ale sale și anume înlocuirea monedelor naționale cu moneda unică europeană EURO.

La 1 ianuarie 2002 bancnotele și monedele EURO au intrat în circulație în 12 state membre, acestea formând așa numita Zonă Euro: Germania, Franța, Luxemburg, Olanda, Belgia, Italia, Grecia, Spania, Portugalia, Finlanda, Austria.

La 13 decembrie 2002, la Copenhaga, Consiliul European a făcut unul dintre cei mai importanți pași spre unificarea europeană, aprobând aderarea la Uniunea Europeană a 10 state, pentru data de 1 mai 2004: Cipru, Cehia, Estonia, Ungaria, Lituania, Letonia, Malta, Polonia, Slovacia și Slovenia.

Mai mult de jumătate de secol de integrare europeană a avut un impact enorm asupra istoriei Europei și a mentalității europenilor. Astăzi UE este rezultatul unei munci de peste 50 de ani, timp în care a fost creată o piață dinamică, unică, în care oamenii, bunurile, serviciile și capitalurile au libertate de mișcare și se bucură de beneficiile păcii și stabilității, libertății, securității și justiției, solidarității economice și sociale.

Regulile în cadrul Uniunii sunt stipulate într-o serie de tratate adoptate pe parcursul evoluției sale:

- Actul Unic European (1986)
- Tratatul de la Maastricht (1992)
- Tratatul de la Amsterdam (1997)
- Tratatul de la Nisa (2001)
- Tratatul instituind o Constituție pentru Europa (2004)

Uniunea Europeană oferă astfel un răspuns provocării date de fenomenul globalizării, un răspuns exprimat în valorile Europene, dar mai presus de orice oferă cea mai bună „asigurare politică” pentru un viitor liber și pașnic.

Cât de mult se poate extinde Uniunea Europeană ?

În prezent Uniunea Europeană numără 25 de state membre și o populație de aproximativ 460 de milioane cetățeni europeni. Viitorul pas în vederea extinderii are ca dată oficială **1 ianuarie 2007**, dată la care vor fi invitate să adere **România și Bulgaria**.

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL INTEGRĂRII EUROPENE
Directia Mass-media și comunicare

Procesul de extindere va continua și după această dată, deoarece încă două țări, Turcia și Croația au început negocierile pentru a adera la Uniunea Europeană. De asemenea, orice țară europeană care dorește să adere la Uniunea Europeană își poate exprima interesul în acest sens.

Pentru a putea adera la Uniunea Europeană, Consiliul European a stipulat pentru țările candidate trei criterii majore. Ele sunt cunoscute sub denumirea de **Criteriile de la Copenhaga (1993)** și se regăsesc sub următorul conținut:

- stabilitatea instituțiilor ce garantează democrația, statul de drept, drepturile omului și protecția minorităților;
- existența unei economii de piață funcționale și capacitatea de a face față presiunii concurențiale și forțelor pieței din Uniunea Europeană;
- capacitatea de asumare a obligațiilor de stat membru, inclusiv cele privind aderarea la obiectivele uniunii politice, economice și monetare.

PRINCIPALII PAȘI
AI ULTIMEI ETAPE DE EXTINDERE A UNIUNII EUROPENE

19 decembrie 1989	UE inițiază programul PHARE de sprijin financiar și asistență tehnică pentru țările din centrul și estul Europei
3 și 16 iulie 1990	Cipru și Malta aplica pentru a deveni state membre ale UE
22 iunie 1993	Consiliul European de la Copenhaga stabilește criteriile de aderare pentru statele candidate
31 martie și 5 aprilie 1994	Ungaria și Polonia fac cerere pentru a deveni state membre ale UE
1995	Slovacia, România, Letonia, Estonia, Lituania și Bulgaria depun cerere pentru a deveni membri
1996	Republica Cehă și Slovenia fac cerere pentru a deveni state membre UE
12 -13 decembrie 1997	Consiliul European decide să lanseze procesul de extindere a Uniunii Europene
10 -11 decembrie 1999	Consiliul European de la Helsinki confirmă că procesul de integrare va începe pentru 12 țări candidate.
13 decembrie 2002	Uniunea Europeană ajunge la un acord cu 10 țări în vederea aderării acestora la 1 mai 2004
16 aprilie 2003	Uniunea Europeana semnează tratatele de aderare cu 10 state candidate
1 mai 2004	10 state aderă la Uniunea Europeană – cea mai mare extindere din istoria UE
17 decembrie 2004	Consiliul European de la Bruxelles - finalizarea negocierilor de aderare pentru România și Bulgaria
25 aprilie 2005	Semnarea Tratatului de Aderare a României și a Bulgariei la UE
1 ianuarie 2007	Data stabilită pentru aderarea României și Bulgariei la Uniunea Europeană.

II. Tratatul Uniunii Europene

1. Tratatul originare

Tratatul de la Paris din 18 aprilie 1951 a intrat în vigoare la 23 iulie 1952 și a dus la nașterea Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (C.E.C.A) semnat și încheiat pe o perioadă de 50 de ani. Este reînnoit de numeroase anexe și protocoale. Din cuprinsul tratatului se pot desprinde patru principii:

1. superioritatea instituțiilor comunitare
2. independența instituțiilor comunitare
3. colaborarea între instituții
4. egalitatea între state

Tratatul de la Roma din 25 martie 1957 au fost actele care au stat la baza Comunității Economice Europene (C.E.E) și Comunității Europene a Energiei Atomice (C.E.E.A. sau EUROATOM). Ele prevedeau:

1. constituirea uniunii vamale între statele semnatare și, ca urmare, a pieței unice până în 1970
2. cooperare în probleme de energie nucleară.

2. Principalele tratate și acte modificatoare

Tratatul de la Bruxelles (1965)

Tratatul de la Bruxelles, din 1965, numit și „Tratatul de fuziune a executivelor” a unificat instituțiile celor trei comunități (C.E.C.A, C.E.E. și EUROATOM) făcând posibilă apariția, în acest fel, a unei Comisii unice și a unui Consiliu unic.

Actul Unic European (1987)

Actul Unic European are la origini o **Carte Albă**, pregătită pe baza Raportului Comitetului Dooge care propunea accelerarea și desăvârșirea construcției pieței unice de peste 320 de milioane de consumatori. El stă la baza creării Comunității Europene (CE) prin fuziunea celor trei Comunități separate.

Actul Unic European a fost semnat la Luxemburg și la Haga, la 14 februarie 1986, de 9 din cele 12 state membre și la 28 februarie 1986 de către celelalte trei state membre (Italia, Danemarca și Grecia). A intrat în vigoare la 1 iulie 1987; el a stabilit data realizării definitive a Pieței Unice pentru 31 decembrie 1992, prevăzând: libera circulație a bunurilor, serviciilor, capitalului și persoanelor pe tot cuprinsul comunității.

Înainte, majoritatea hotărârilor erau supuse deciziilor unanime ale Consiliului, procesul fiind foarte lent, Actul Unic European schimbă acest proces prin faptul că toate hotărârile necesare realizării Pieței unice, sunt luate cu vot majoritar.

Legile și regulamentele care asigură egalitate de tratament se referă la un număr mare de domenii, cum ar fi: legea asupra companiilor, a libertății de stabilire (permițând oamenilor de afaceri să creeze întreprinderi proprii în statele membre), a armonizării standardelor tehnice, domeniul transportului și nu în ultimul rând recunoașterea reciprocă a diplomelor.

Standardele de prelucrare și calitatea produselor au necesitat armonizare, iar piețele de capital au fost liberalizate.

Tratatul de la Maastricht (1992)

Schimbarea peisajului politic european după căderea regimurilor comuniste din Europa a condus la un proces de regândire a structurii Comunității Europene, în direcția creării unei uniuni politice și a uniunii economice și monetare. Baza legală a noii UE este reprezentată de Tratatul de la Maastricht, semnat la 7 februarie 1992 și ratificat la 1 noiembrie 1993.

Conform Tratatului de la Maastricht, Uniunea Europeană are la bază **trei piloni**:

- pilonul comunitar format din Comunitatea Europeană;
- politica externă și de securitate comună (PESC)
- cooperare în domeniul justiției și afacerilor interne (JAI).

Elementele de noutate pe care le aduce Tratatul de la Maastricht sunt în primul rând ideea de uniune politica vest-europeană, iar în al doilea rând introducerea unei monede comune europene cel mai târziu în 1999. La acestea se adaugă drepturile civice europene, competențele noi ale Comunității Europene, intensificarea politicii de protecție comunitară a consumatorilor, etc.

Potrivit Tratatului de la Maastricht, UE își propune următoarele obiective:

- **uniuni economice și monetare**: să promoveze un progres economic și social durabil, prin crearea unui spațiu fără frontiere, prin accentuarea coeziunii economice și sociale care să dispună, în perspectivă, de o monedă unică.
- **uniune politică**: să-și afirme identitatea pe plan internațional, prin promovarea unei politici externe și de securitate comună, inclusiv definirea în perspectivă a unei politici de apărare comună,
- **cetățenie unională**: să întărească protecția drepturilor și intereselor cetățenilor statelor membru,
  - să dezvolte cooperarea în domeniul justiției și afacerilor interne;
  - să mențină acquis-ul comunitar, dar și să-l dezvolte prin examinarea în ce măsură politicile și formele de cooperare instaurate prin tratat trebuie revizuite pentru eficientizarea mecanismelor comunitare.

Tratatul de la Amsterdam (1997)

Tratatul de la Amsterdam reprezintă rezultatul conferinței interguvernamentale, lansată cu ocazia întrunirii Consiliului Europei la Torino, la data de 29 martie 1996. Acest tratat a fost adoptat cu ocazia întrunirii Consiliului European la Amsterdam (16-17 iunie 1997) și semnat la data de **2 octombrie 1997** de către Miniștrii de Externe ai celor 15 state membre. Tratatul a intrat în vigoare la data de **1 mai 1999**, fiind ratificat de toate țările membre în conformitate cu propriile dispoziții constituționale.

O dată cu Tratatul de la Amsterdam au fost aduse modificări anumitor prevederi din Tratatul UE, tratatelor de instituire a comunităților europene, precum și unora din actele legislative conexe. Acest tratat nu a fost adoptat ca înlocuitor al celorlalte tratate în vigoare, ci a venit în completarea lor. După Actul Unic European și după Tratatul de la Maastricht, Tratatul de la Amsterdam reprezintă cea de-a treia revizuire importantă adusă Tratatului UE.

Cele patru obiective principale ale Tratatului de la Amsterdam sunt:

- eliminarea treptată a ultimelor obstacole în calea **liberei circulații, întărirea securității și justiției;**
- afirmarea **drepturilor cetățenilor europeni;**
- **politică externă eficientă și coerentă** prin posibilitatea acordată UE de a-si face mai bine auzită vocea în cadrul instanțelor internaționale
- creșterea **eficienței structurii instituționale a Uniunii** în vederea primirii de noi membrii.

Cu alte cuvinte, Tratatul de la Amsterdam a consolidat cei trei "piloni" ai Uniunii: Comunitățile Europene (primul pilon); politica externă și de securitate comună (al doilea pilon) și cooperarea în domeniul justiției și afacerilor interne (al treilea pilon).

Tratatul de la Nisa (2001)

Deja la o lună de la intrarea în vigoare a Tratatului de la Amsterdam, Consiliul Europei întrunit la Köln la începutul lunii iunie 1999, a decis convocarea unei conferințe interguvernamentale în vederea pregătirii unei noi revizuii a Tratatului. Obiectul acestei revizuii erau așa numitele "left-overs", adică problemele asupra cărora nu se putuse ajunge, la Amsterdam, la un consens, dar asupra cărora trebuia hotărât cât mai curând. Scopul exprimat a fost din nou pregătirea UE în vederea extinderii, înscriindu-se, deci, în viziunea unei reforme instituționale ale cărei 3 axe principale sunt:

1. **componenta și modul de funcționare al instituțiilor europene,**
2. **procedura de decizie din cadrul Consiliului de Miniștri**
3. **consolidarea cooperării între instituții**

Tratatul de la Nisa a fost semnat în februarie 2001 și a intrat în vigoare la **1 februarie 2003**. Tratatul stabilește **condițiile prealabile pentru admiterea de noi membri** în Uniune. De asemenea, el conține prevederi referitoare la **distribuția puterii de decizie în Uniune**, în perspectiva în care aceasta va avea 27 de țări membre. Premisele pentru demararea procesului de extindere au fost create măcar din punct de vedere formal — de exemplu prin stabilirea regulii de distribuție a locurilor și voturilor în cadrul Comisiei, a Consiliului și a Parlamentului European.

Prin Tratatul de la Nisa a fost stabilit un număr maxim de 732 de mandate în Parlamentul European (în loc de 626, cum prevedea Tratatul de la Amsterdam).

La nivelul Consiliului UE, Tratatul de la Nisa stabilește noi reguli ale majorității calificate, aplicate începând cu 2005: pentru ca o decizie să fie adoptată este necesar, pe lângă o majoritate de voturi (255 din **345** pentru o Uniune cu 27 de state membre), și ca majoritatea statelor să fi votat favorabil (14 din 27). Conform Tratatului de la Nisa, începând din 2005, în componența Comisiei Europene va intra numai câte un comisar de proveniență din fiecare stat membru.

Tratatul de la Nisa prevede că fiecare stat membru va avea câte un reprezentant în Curtea de Conturi, numit de Consiliu prin vot în majoritate calificată.

III. Instituțiile Uniunii Europene

Funcționarea UE se sprijină pe:

1. **Consiliul European**
2. **Consiliul Uniunii Europene (Consiliul de Miniștri)**
3. **Parlamentul European**
4. **Comisia Europeană**
5. **Curtea de Justiție**
6. **Curtea de Conturi**

Aceste instituții colaborează îndeaproape cu mai multe organisme printre care:

1. **Comitetul Economic și Social**
2. **Comitetul Regiunilor**
3. **Mediatorul European**
4. **Banca Europeană de Investiții**
5. **Banca Centrală Europeană**

ATRIBUȚIILE INSTITUȚIILOR EUROPENE

2. CONSILIUL EUROPEAN

Consiliul European *nu trebuie confundat* cu *Consiliul Europei*, care este o organizație interguvernamentală continentală ce activează, în principal, în domeniul drepturilor omului, nici cu *Consiliul Uniunii Europene*, care reunește reprezentanții celor 25 la nivel ministerial.

Consiliul European reprezintă reuniunea șefilor de stat sau de guvern din statele membre, la care participă și președintele Comisiei Europene. Șefii de stat sau de guvern sunt însoțiți de miniștrii afacerilor externe ai statelor membre și un membru al Comisiei.

În anii '70, pentru a corecta tendința Consiliului de Miniștri de a fi un forum unde se discutau exclusiv problemele legate de interesele naționale, s-a impus instaurarea unei autorități politice superioare ca autoritate. Cu ocazia unei întâlniri desfășurată la Paris, la 9-10.12.1974, s-a decis crearea Consiliului European, ca instanță interguvernamentală de orientare politică la cel mai înalt nivel. S-a reușit, astfel, schimbarea situației în care miniștrii acționau în Consiliu pe baza instrucțiunilor naționale, cu o alta nouă, în care ei să primească instrucțiuni de la o sursă comună - un organ compus din superiorii lor politici.

S-a ales denumirea de Consiliul European, iar prima întrunire s-a realizat în **1975**. Reuniunile Consiliului European au loc **de 2 ori pe an**, în lunile **iunie și decembrie**.

Declarația solemnă asupra Uniunii Europene, de la **Stuttgart**, din 19.06.1983, definea astfel funcțiile noii instanțe de decizie europeană: „*În perspectiva Uniunii Europene, Consiliul European da construcției comunitare un impuls politic general, definește orientările ce favorizează construcția europeană și trasează liniile directoare de ordin politic general pentru Comunitățile Europene și pentru cooperarea politică Europeană, deliberază asupra chestiunilor ce țin de competența UE și exprimă de o manieră solemnă poziția comună în chestiuni de relații externe*”.

Actul Unic European, semnat la 17 februarie 1986 și intrat în vigoare la 1 iulie 1987, a consfințit instituționalizarea, din punct de vedere formal, a Consiliului European.

Din punct de vedere juridic, Consiliul European nu reprezintă o instituție a Uniunii Europene, așa cum sunt Parlamentul European, Comisia Europeană, Consiliul Uniunii Europene, Curtea de Justiție sau Curtea de Conturi, aceasta însă nu diminuează rolul său esențial în toate domeniile, pornind de la definirea și coordonarea orientărilor politice, arbitraj, până la deblocarea dosarelor dificile. Consiliul European este un organism comunitar care ajută la luarea deciziilor.

Reuniunile au loc de două ori pe an, în general câte două zile în lunile iunie și decembrie.

Consiliul European este un adevărat arhitect al evoluției instituționale el dând Uniunii impulsurile necesare și oferind orientările politice generale

Ia decizii în sfera inițiativelor politice majore, cum ar fi adoptarea de orientări politice comune, contribuie la rezolvarea problemelor majore blocate la nivel ministerial, joacă rol esențial în soluționarea unor probleme curente din viața internațională prin Politică Externă și de Securitate Comună (PESC – mecanism destinat alinierii pozițiilor diplomatice ale Statelor Membre și prezentării unei opțiuni comune).

2. CONSILIUL UNIUNII EUROPENE

Consiliul UE, denumit și Consiliul de Miniștri, este o instituție comunitară cu atribuții legislative. A apărut în 1965 prin Tratatul de la Bruxelles (cunoscut în doctrină sub denumirea de Tratatul de fuziune), prin unificarea dintre “Consiliul Special al Miniștrilor” (Tratatul constituind CECA) și “Consiliul” (Tratatele de la Roma, constituind CEE și EUROATOM). Este format din câte 1 ministru din fiecare stat membru. Miniștrii se întâlnesc în diferite configurații; de exemplu, când se iau decizii în domeniul agricol, se întâlnesc miniștrii agriculturii ai statelor membre, când se discută probleme legate de justiție, se reunesc miniștrii justiției ș.a.m.d. Președinția Consiliului este asigurată, prin rotație, de fiecare stat membru, pentru o perioadă de 6 luni.

Decizia se concretizează în anumite acte: regulament, directivă, decizie, recomandare, aviz. Consiliul de Miniștri are rolul de a coordona politicile economice generale ale Uniunii, de a încheia, în numele acesteia, acorduri internaționale, de a aproba, împreună cu Parlamentul, bugetul comunitar. De asemenea, ia deciziile necesare pentru definirea și punerea în aplicare a PESC și pentru coordonarea acțiunilor statelor membre în domeniile care țin de ordinea publică și de cooperarea judiciară. Consiliul UE are sediul la Bruxelles.

Mai multe informații: http://europa.eu.int/comm/index_en.htm

3. PARLAMENTUL EUROPEAN

Parlamentul European reprezintă „popoarele statelor membre, reunite în cadrul UE”, fiind singura instituție ai cărei membri sunt aleși direct de către cetățenii statelor membre. În textul original al Tratatelor constitutive, instituția democratică era denumită „Adunare”; titlul de „Parlament” l-a primit abia în 1962. El este forumul democratic al UE, participă la procesul legislativ și controlează activitatea Uniunii. Membrii săi sunt aleși prin vot direct, universal, din 5 în 5 ani; ultimele alegeri au avut loc în 2004, următoarele urmând să se desfășoare în 2009.

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL INTEGRĂRII EUROPENE
Direcția Mass-media și comunicare

Istoria PE este marcată de o permanentă luptă pentru a-și spori competențele proprii. Plecând de la atribuțiile limitate ce-i erau conferite prin Tratatul de la Maastricht, puterea Parlamentului European a fost precizată pe calea acordurilor inter-instituționale și s-a extins prin revizuirile succesive ale Tratatelor.

Parlamentul European are sediul la Strasbourg (în timpul sesiunilor ordinare), la Luxemburg (Secretariatul General) și la Bruxelles (comisiile parlamentare, grupurile politice, sesiunile extraordinare).

Printr-o decizie a Consiliului din 1976 a fost stabilită alegerea reprezentanților prin sufragiu universal direct prevăzând, totodată, câteva reguli minimale:

- principiul votului unic
- alegerile se vor desfășura în cursul aceleiași perioade în toate statele membre, perioadă care începe joi dimineața și se termină duminica imediat următoare
- vârsta minimă pentru vot este de 18 ani.

Primele alegeri prin vot direct au avut loc în iunie **1979**. Conform drepturilor instituite prin cetățenia europeană, orice cetățean al UE are dreptul de a vota sau de a candida la alegerile europene în țara în care locuiește, indiferent de naționalitatea pe care o are.

În urma Tratatului de la Nisa, numărul membrilor PE a fost mărit la 732; după aderarea României și a Bulgariei, el urmează să crească la 786, România fiind reprezentată de 35 de parlamentari.

Primele alegeri prin vot direct au avut loc în iunie 1979. Conform drepturilor instituite prin cetățenia europeană, orice cetățean al Uniunii Europene are dreptul de a vota sau de a candida la alegerile europene în țara în care locuiește indiferent de naționalitatea pe care o are.

În urma Tratatului de la Nisa numărul membrilor a fost mărit la 732.

Funcțiile Parlamentului sunt:

- *funcția legislativă* prin care propune și adoptă în diverse proceduri decizionale, reglementări la nivelul Uniunii,
- *funcția bugetară* prin care Parlamentul propune sau modifică repartizarea sumelor alocate în diverse secțiuni ale bugetului,
- *funcția de control politic* asupra anumitor instituții europene, funcție care se exercită prin aprobarea numirii membrilor Comisiei Europene și a președintelui acesteia și prin posibilitatea de a demite Comisia Europeană.

Președintele actualului Parlament este Jose Borrell.

Mai multe informații: <http://www.europarl.eu.int>

Distribuția locurilor în parlamentul European în diferite etape

Tara	1999- 2004	2004-- 2007	2007- 2009
Bulgaria	-		18
Belgia	25	24	24
Cehia	-	24	24
Danemarca	16	14	14
Germania	99	99	99
Estonia	-	6	6
Grecia	25	24	24
Spania	64	54	54
Franta	87	78	78
Irlanda	15	13	13
Italia	87	78	78
Cipru	-	6	6
Letonia	-	9	9
Lituania	-	13	13
Luxemburg	6	6	6
Ungaria	-	24	24
Malta	-	5	5
Olanda	31	27	27
Austria	21	18	18
Polonia	-	54	54
Portugalia	25	24	24
România	-	-	35
Slovenia	-	7	7
Slovacia	-	14	14
Finlanda	16	14	14
Suedia	22	18	19
Marea Britanie	87	78	78
TOTAL	626	732	786

4. COMISIA EUROPEANĂ

Comisia Europeană este organismul executiv al UE și reprezintă exclusiv interesele comunitare. Totodată, veghează la respectarea tratatelor, fiind „gardianul” acestora.

Este alcătuită din comisari numiți de guvernele naționale. Până în 2004 numărul era de 20 de comisari: Franța, Italia, Germania, Marea Britanie și Spania beneficiau de câte 2 reprezentanți, iar restul statelor membre de către 1 singur. În urma Consiliului European de la Nisa, țările mari au acceptat ca, începând din anul 2005, să renunțe la 1 din cei 2 comisari la care au dreptul; în schimb, “țările mici” au refuzat propunerea de a rămâne fără singurul comisar de care dispun. Așadar, în prezent sunt 25 de comisari.

Totodată, în documentul final s-a stabilit ca numărul de comisari să fie plafonat la 27, indiferent de numărul țărilor membre.

Membrii Comisiei nu pot, pe timpul mandatului lor, să exercite nici o altă activitate profesională, remunerată sau nu.

Comisia Europeană este singura care are inițiative legislative în domeniul politicilor comunitare. De asemenea, adresează Consiliului recomandări de politică economică, supraveghează situația bugetară și datoriile publice ale statelor membre, poate sesiza Consiliul referitor la aspecte legate de PESC.

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL INTEGRĂRII EUROPENE
Direcția Mass-media și comunicare

Președintele actual al Comisiei Europene este José Manuel Durao Barroso.
Mai multe informații: <http://www.europa.eu.int>

5. CURTEA DE JUSTITIE

Înființată în 1958 prin Tratatul CEE, Curtea de Justiție (sediul la Luxemburg) are competență consultativă iar jurisdicția sa acoperă numai probleme specifice legate de aplicarea Tratatelor, pe baza principiului că dreptul comunitar prevalează asupra legislației naționale.

Este formată din 25 judecători (unul din fiecare stat), asistați de 8 avocați generali. Judecătorii sunt numiți de comun acord pentru o perioadă de șase ani de către guvernele statelor membre, mandatul lor putând fi reînnoit. La rândul lor, avocați generali sunt aleși dintre personalități care oferă garanții totale de independentă și îndeplinesc condițiile cerute pentru exercitarea în țările din care provin a celor mai înalte responsabilități juridice, sau care sunt jurisconșulți ce posedă notorietate din punct de vedere al competenței. Rolul CJCE este acela de a asigura interpretarea și implementarea legislației comunitare.

Începând cu 1989, Curtea de Justiție este asistată în activitatea sa de către *Tribunalul Primei Instanțe*, la rândul său compus din alți 25 judecători și având rolul de a soluționa disputele dintre Comisia Europeană și persoanele fizice sau juridice, precum și pe cele dintre instituțiile comunitare sau dintre acestea și funcționarii lor.

Mai multe informații: <http://curia.eu.int>.

7. CURTEA DE CONTURI

Înființată la 22.07.1975, **Curtea Europeană de Conturi**, “conștiința financiară” a Uniunii, a dobândit statutul de instituție comunitară abia în 1993, după intrarea în vigoare a Tratatului de la Maastricht. Rolul său este de a controla aspectele financiare ale UE, mai exact cheltuirea corectă a bugetului comunitar. Curtea controlează anual modul de gestionare a banilor și elaborează un raport pe care îl înaintează Parlamentului European. De asemenea Curtea de Conturi verifică dacă managementul financiar al Uniunii Europene a corespuns programului stabilit la începutul anului. **Curtea de Conturi** numără, în prezent, **25 de membri**, câte unul din fiecare țară UE. Aceștia trebuie aleși dintre personalitățile care aparțin sau au aparținut, în țările lor, instituțiilor de control extern sau care posedă o calificare specială pentru această funcție. Ei sunt numiți pe o perioadă de **6 ani**, cu posibilitatea reînnoirii mandatului și trebuie să prezinte toate garanțiile de independență.

Mai multe informații: <http://www.eca.eu.int>

Organismele pe care se sprijină funcționarea instituțiilor europene:

1. COMITETUL ECONOMIC SI SOCIAL

CES reprezintă o platformă instituțională, non-politică, prin care reprezentanții mediilor economico–sociale europene pot să își exprime punctele de vedere asupra politicilor europene. Tratatul de la Nisa a sporit rolul și influența acestui Comitet, care reprezintă interesele partenerilor economici și sociali.

CES face recomandări pe teme economice și sociale de interes European, pe care le transmite Comisiei, Consiliului și Parlamentului European. CES este consultat, obligatoriu sau facultativ, după caz, de către Parlamentul European, Consiliu sau Comisia Europeană. Membrii săi (numiți **consilieri**) sunt propuși de guvernele naționale și provin din trei categorii: patronate, salariați și diferite ramuri de activitate. În acest moment are **317** membri proveniți din cele 25 de state membre. După aderare, România va fi reprezentată de 18 membri.

Mai multe informații: <http://www.ces.eu.int>

3. COMITETUL REGIUNILOR

Comitetul Regiunilor a fost **creat prin Tratatul de la Maastricht** având misiunea de a “apropia” UE de cetățenii săi, în două moduri: ca purtător de cuvânt al UE, transmițând informațiile de la instituțiile europene către autoritățile locale ale statelor membre, cât și ca mediator între instituțiile europene și autoritățile locale, pentru ca acestea din urmă să își exprime opinia la nivel comunitar.

Consiliul European de la Nisa a stabilit ca acest organ trebuie să aibă mandatul autorităților locale ale statelor membre pentru o implicare mai adecvată și în probleme de integrare; al doilea aspect important introdus de acest tratat se referă la întărirea mandatului regional al reprezentanților statelor membre în acest comitet.

În prezent, Comitetul Regiunilor are **317** membri, iar după aderarea României și a Bulgariei va avea **344 (România va avea 15 reprezentanți, Bulgaria 12)**.

Mai multe informații: <http://www.cor.eu.int>

4. MEDIATORUL EUROPEAN

Instituția Mediatorului European a fost înființată prin **Tratatul de la Maastricht**, primul mediator fiind desemnat în **1995**, după alegerile parlamentare din 1994.

Mediatorul European este numit de Parlamentul European. Orice persoană fizică sau juridică, rezidentă sau având sediul statutar în UE, poate înainta, direct sau prin intermediul unui membru al Parlamentului European, o plângere către Ombudsman-ul european, pentru a sesiza un caz de proastă administrare din partea instituțiilor sau a organismelor comunitare, cu excepția Curții de Justiție și a Tribunalului de Primă Instanță.

În urma primirii sesizării, Mediatorul cercetează situația și emite recomandări către instituția care constituie obiectul plângerii. În fiecare an, mediatorul prezintă Parlamentului și un raport final, cu privire la rezultatul tuturor anchetelor desfășurate.

Mandatul mediatorului este tot de 5 ani, ca și mandatul parlamentarilor; există posibilitatea ca mediatorul să fie reales pentru un nou mandat.

De la 1 aprilie 2003, Mediatorul European este reprezentat de P. Nikiforos Diamandouros.

Mai multe informații: <http://www.euro-ombudsman.eu.int>

5. BANCA EUROPEANA DE INVESTITII

BEI a fost creată în urma Tratatului de la Roma. BEI acordă finanțări pe termen lung pentru investiții viabile în diferite regiuni ale Uniunii, în special cele mai puțin dezvoltate, investiții conforme cu obiectivele UE.

Mai multe informații: <http://eib.eu.int>

6. BANCA CENTRALA EUROPEANA

BCE formează, împreună cu băncile naționale ale statelor membre, Sistemul European al Băncilor Centrale – **Eurosystem**. Principalul obiectiv al BCE este **să mențină stabilitatea prețurilor**. BCE definește și implementează politica monetară în Zona Euro și controlează sistemul de plăți și rezervele în valută ale statelor membre.

Mai multe informații: <http://www.ecb.int>

IV. Valorile și simbolurile Uniunii Europene

VALORI EUROPENE

La începutul anilor 50 Jean Monet spunea „noi nu formăm o coaliție de state, noi unim popoare”, în prezent însă Uniunea Europeană are la bază mai degrabă cooperarea economică ceea ce face ca Uniunii să îi fie atribuită imaginea unei piețe de desfacere pentru consumatori și producători, arenă unde se ciocnesc și se dezbate diverse interese economice.

În același timp însă liderii europeni sunt conștienți că nu poate exista o economie de piață liberă fără existența unui fundament moral, fără existența unor valori universal acceptate de către toți cetățenii europeni și care să prezinte garanția acceptării și respectării demnității umane și egalității.

„Uniunea Europeană este o comunitate a valorilor. Societatea noastră este produsul unor marii religii și tradiții sociale. Ideile grecilor și romanilor, creștinismul, iudaismul, umanismul și iluminismul ne-au făcut ceea ce suntem astăzi” spunea primul ministru Jan Peter Balkenende „suntem în același timp Europa lui Michelangelo și Montesquieu, dar și Europa ghilotinei și a camerelor de gazare”.

Drepturile fundamentale și valorile democratice impuse de experiențele dramatice ale Europei, sunt respectate în statele membre ale Uniunii Europene, acestea fiind semnate ale unor texte, precum Convenția Europeană a Drepturilor Omului (1950), Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948), Carta Socială Europeană (1962), Carta comunitară a drepturilor sociale fundamentale ale lucrătorilor (1996) sau Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (2002)

Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa semnat la 29 octombrie 2004, este un pas important sub acest aspect întrucât creează o Europă mult mai democratică și mai transparentă. Tratatul prevede valorile Uniunii Europene, valori caracteristice unei societăți bazată pe „***pluralism, toleranță, justiție, solidaritate și nediscriminare***”. Acestea sunt comune tuturor statelor membre, și se bazează pe respectarea:

- ***demnității umane***; (toți oamenii au dreptul de a fi respectați și tratați în mod corect în ceea ce privește rasa, originea, sexul, statutul social, limba, religia, opinia politică sau vârsta),

- ***libertății***; (libertatea are în vedere trei aspecte principale: o persoană trebuie să fie liberă să aleagă în funcție de propriile considerente, să își exprime opinia și să se exprime liber. (Specific, în cadrul Uniunii, putem vorbi și de cele patru aspecte ale libertății de mișcare a persoanelor, bunurilor, capitalurilor și serviciilor)

- ***democrației***; („*Democrația nu este a atât o formă de guvernare cât un set de principii*”- Woodrow Wilson – președinte american (1856-1924). Aceste principii au în vedere respectarea drepturilor și obligațiilor și presupune ca majoritatea populației să joace mai degrabă un rol activ decât unul pasiv).

- ***egalității***, (un mare politician Charles de Montesquieu spunea că „*Prin natura lor toți oamenii se nasc egali, dar nu pot păstra această egalitate. Societatea îi face să o piardă și aceasta nu poate fi regăsită decât prin protecția legii*”)

- ***statului de drept***, (existența statului de drept este strâns legată de noțiunea de democrație și se bazează pe existența unui sistem democratic de legi și de instituții care le apără și le aplică eficient)

- ***drepturilor omului***.

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL INTEGRĂRII EUROPENE
 Direcția Mass-media și comunicare

În același discurs prim ministrului Jan Peter Balkenende (2004) într-o exprimare plastică puncta importanța valorilor europene ca fiind „*mortarul dintre cărămizile ce stau la baza construcției europene, lipiciul ce unește guvernele naționale făcându-le să înțeleagă importanța unei strategii comune*”.

În raport cu valorile europene românii consideră că în România există mai puțin respect pentru valorile sociale, economice și umane cum ar fi demnitatea umană (20%), justiția – 31%, sprijin economic pentru zonele slab dezvoltate – 31%, statul de drept 31%, egalitatea 33%, drepturile omului 41%, solidaritatea 47% (date furnizate de studiul „Valori românești, valori europene” realizat la nivel național în perioada 22 – 27 iunie 2005 de către delegația Comisiei Europene). Tinerii domină toate grupurile care subliniază nivelul scăzut de respect care există pentru valorile umane.

Din mai 2000, Uniunea Europeană este marcată de deviza – „Unitate în diversitate”, rodul unui concurs la care au participat, cu propuneri, 80.000 de tineri, între 10 și 20 de ani.

„Unitate în diversitate” semnifică dezvoltarea unei societăți europene bazate pe respectarea identității culturale și istorice a fiecărui popor parte a unei Europe unite, unde în ciuda diferențelor culturale, religioase și nu numai oamenii pot fi parte a unei comunități vibrante. Valorile comune ca libertatea, solidaritatea și respectul mutual fac posibilă o deschidere a Europei către o mare diversitate de oameni și poate construi în același timp o comunitate în care oamenii își respectă reciproc opiniile, stilul de viață.

SIMBOLURI EUROPENE

De-a lungul timpului Uniunea Europeană și-a construit propriile simboluri, simboluri care o fac recunoscută astăzi atât la nivelul Uniunii cât și în afara ei. Acestea sunt:

- **Ziua Europei – 9 mai**
- **Drapelul european**
- **Imnul european**
- **Moneda unică europeană - EURO**

1. **Ziua de 9 mai 1950** a reprezentat primul pas către crearea a ceea ce este astăzi Uniunea Europeană. În acea zi, la Paris, Ministrul de Externe al Franței, Robert Schuman, a citit presei internaționale o declarație prin care chema Franța, Germania și celelalte popoare ale Europei să își unească producțiile de oțel și cărbune, într-o „*prima fundație concretă a unei federații europene*”.

Propunerea lui avea ca scop crearea unei comunități în cadrul căreia membrii să pună sub un control comun, producția de oțel și cărbune – ca bază a puterii lor militare -, în scopul evitării izbucnirii unui nou război.

Țările cărora li se adresa această provocare erau în primul rând– Franța și Germania – țări care fuseseră în război timp de aproape 100 de ani, iar cel de-al doilea război mondial aproape că le distrusese.

În 1985, când proiectul construcției europene era deja clar conturat, cele zece state membre care formau la acea data Comunitatea Europeana, au hotărât ca ziua de **9 mai** să devină **Ziua Europei**.

2. **Drapelul european** este albastru, cu 12 stele, așezate în cerc. Drapelul a fost adoptat inițial de către Consiliul Europei, în 1955, și a devenit drapelul oficial al Comunității Europene în mai, 1986.

Drapelul nu este numai simbolul Uniunii Europene, este și simbolul unității europene și a identității sale internaționale. Numărul stelelor nu are legătură cu numărul statelor membre; ele formează un cerc de stele galbene și sunt dispuse precum orele pe cadranul unui ceas, simbolizând plenitudinea și perfecțiunea. Cercul reprezintă solidaritatea și armonia. Numărul stelelor nu se va schimba indiferent de numărul statelor membre ale Uniunii Europene.

3. Imnul european Consiliul Europei a fost cel care a decis, în 1972, că “Oda bucuriei” preludiul celei de-a patra părți a Simfoniei a IX-a de Beethoven, să devină imnul Consiliului. În 1985, în urma Consiliului European de la Milano, Statele Membre UE l-au adoptat ca imn oficial al Uniunii Europene.

4. Moneda unică europeană La originea conceptului de monedă unică se află tratatele care stau la baza Uniunii Europene. Tratatul de la Roma (1957) declară că piața comună este unul dintre obiectivele prioritare ale Comunității Europene ce va contribui la o “*uniune mai strânsă între popoarele Europei*”. Tratatul Uniunii Europene (1992 - Maastricht) introduce Uniunea Economică și Monetară și pune bazele monedei unice. Iar în decembrie 1995, Consiliul European de la Madrid decide că moneda unică să poarte numele de “**EURO**”.

Euro – a intrat în vigoare la **1 ianuarie 1999** și a început să fie utilizată, în bancnote și monede, în 12 din statele membre ale Uniunii Europene, începând cu 1 ianuarie 2002, celelalte state membre utilizând-o în paralel cu monedele naționale. Sigla monedei este litera inspirată din litera grecească **epsilon** și de prima literă a cuvântului Europa, iar cele două linii paralele simbolizează stabilitatea.

V. Cetățenia europeană

- o nouă identitate europeană în contextul Tratatului de instituire a unei Constituții Europene -

Cetățenia europeană a fost definită prin *Tratatul asupra Uniunii Europene*, semnat în 1992 la Maastricht, și a reprezentat o inovație majoră a acestui Tratat. Incluzând drepturi, obligații și participarea la viața politică, cetățenia europeană vizează consolidarea imaginii și a identității Uniunii Europene și implicarea mai profundă a cetățeanului în procesul de integrare europeană.

Articolul 17 al *Tratatului de la Maastricht* stipulează că este cetățean al Uniunii Europene „*orice persoană având naționalitatea unuia dintre statele membre, conform legilor în vigoare în statul respectiv*”. Cetățenia Uniunii Europene vine în completarea cetățeniei naționale (ea se suprapune, fără a se substitui, cetățeniei naționale), făcând posibilă exercitarea unora dintre drepturile cetățeanului Uniunii pe teritoriul statului membru în care locuiește și nu numai în țara din care provine, așa cum se întâmpla înainte.

Trebuie deci subliniat că pentru a beneficia de cetățenia Uniunii, o persoană trebuie mai întâi să fie cetățean al unui stat membru urmând ca cetățenia europeană să completeze și să se adăuge la drepturile conferite de cetățenia statală.

Tratatul de la Amsterdam, intrat în vigoare la 1 mai 1999, întărește protecția drepturilor fundamentale, condamnă orice formă de discriminare și recunoaște dreptul la informație și protecția consumatorilor. Conform Tratatului de la Amsterdam, Cetățenia europeană are la bază principiile comune ale statelor membre:

- principiul libertății,
- principiul democrației,
- principiul respectării drepturilor omului și al libertăților fundamentale,
- principiul statului de drept.

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, adoptată oficial în decembrie 2001 promovează, de asemenea, egalitatea între sexe și introduce drepturi, precum protecția datelor, interzicerea practicării clonării ființelor umane, dreptul la un mediu protejat, drepturile copilului și ale persoanelor în vârstă sau dreptul la o bună administrare.

Primul pas însă spre realizarea unei Constituții Europene la constituit atașarea la finalul Tratatului de la Nisa din 2001 a „*Declarației privind viitorul Uniunii Europene*”, document care stabilea convocarea în 2004 a unei noi Conferințe, cu intenția clară de realizare unei reforme de substanță. În acest sens, cu ocazia summit-ului de la Feira – iunie 2000, Nicole Fontaine președintele Parlamentului European, declara că Uniunea Europeană trebuie să se doteze cu o Constituție și să adopte o *Cartă a drepturilor cetățenilor europeni*.

La 28 februarie 2002 s-au deschis la Bruxelles lucrările *Convenției privind viitorul Europei*, în urma căreia a rezultat, în prima jumătate a anului 2003, Proiectul de *Tratat de instituire a unei Constituții pentru Europa*. După un traseu sinuos cu momente de stagnare și de revitalizare a discuțiilor purtate în acest context, Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa a fost aprobat în cadrul *Conferinței Interguvernamentale* din 18 iunie 2004.

La 29 octombrie 2004, șefii de state și de guverne ale celor 25 de state membre și a celor 3 țări candidate printre care și România, au semnat *Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa*. Noua Constituție Europeană nu se dorește a înlocui constituțiile naționale ale statelor Membre, dar va înlocui principalele Tratatate ale Uniunii Europene cu un singur text,

unitar. Constituția Europeană definește competențele și rolul Uniunii, atât în interior, cât și în exterior. Ea se dorește a fi aplicată uniform pe întreg teritoriul Uniunii, tuturor cetățenilor statelor membre – fără deosebire. Noua Constituție va îmbunătăți gradul de transparență și eficiență al deciziilor și acțiunilor Uniunii Europene și îi va oferi flexibilitatea necesară în atingerea scopurilor propuse la început de mileniu.

Pentru a intra în vigoare toate statele membre trebuie să își exprime acordul în acest sens, 11 din cele 25 de state membre au programat în acest sens, organizarea de referendumuri naționale în vederea consultării populației cu privire la Tratat, restul urmând procedura de ratificare parlamentară.

Pana la 30 septembrie 2005, 13 din cele 25 de state membre au ratificat Constituția Europeană. Acestea sunt: Austria, Cipru, Germania, Grecia, Ungaria, Italia, Lituania, Letonia, Luxembourg (referendum), Malta, Slovacia, Slovenia, Spania (referendum). Două state membre au respins tratatul prin referendum, acestea sunt Franța și Olanda.

Respingerea Constituției Europene de către Franța și Olanda a creat un moment de impas în respectarea termenelor inițiale de adoptare a Constituției Europene, liderii europeni apreciind ca este nevoie de o „perioadă de reflecție” care să permită găsirea unui răspuns la întrebarea: procesul de ratificare constituțională trebuie stopat definitiv sau continuarea lui este esențială. Declarația șefilor de state în acest sens nu indică decât necesitatea sporirii dezbaterilor naționale pe tema Constituției și evaluarea rezultatelor acestor dezbateri în prima jumătate a anului 2006, când se va lua o decizie cu privire la modul în care va continua ratificarea.

În ceea ce privește construcția Constituției aceasta este împărțită în patru secțiuni:

- **Prima secțiune** definește Uniunea Europeană, valorile, obiectivele, prerogativele, procedurile și instituțiile sale.
- **A doua parte** cuprinde Carta Drepturilor Fundamentale,
- **A treia** descrie politicile și modul de funcționare al Uniunii Europene,
- **A patra secțiune** cuprinde prevederile finale, inclusiv procedurile de adoptare și revizuire a Constituției.

Alte prevederi importante cuprinse în Tratatul Constituțional, sunt:

- Carta drepturilor Fundamentale, a fost introdusă integral în Constituție având astfel forță juridică. (secțiunea a doua);
- Un mecanism de “avertizare timpurie” pentru parlamentele naționale în monitorizarea noii legislații;
- Posibilitatea ca un milion de cetățeni comunitari să înainteze spre dezbateră Comisiei o propunere legislativă;
- Noi fundamente legale de domeniile energie, sport, turism, zboruri spațiale și cooperare administrativă;
- Creșterea numărului de europarlamentari de la 736 la 750 și consolidarea competențelor Parlamentului cu privire la buget și adoptarea legilor europene.
- Crearea postului de ministru european al afacerilor externe
- O clauză de solidaritate în cazul atacurilor teroriste.

În ceea ce privește drepturile cetățenilor noua **Constituție Europeană** prevede faptul că Uniunea recunoaște drepturile, libertățile și principiile enunțate în Carta Drepturilor Fundamentale.

Astfel **art. 8 din Titlul II**, prevede că **cetățenele** și **cetățenii** Uniunii se bucură de următoarele drepturi și obligații:

- **dreptul la libera circulație și ședere pe teritoriul statelor membre;**

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL INTEGRĂRII EUROPENE
Direcția Mass-media și comunicare

- *dreptul de a vota și de a fi aleși în Parlamentul European, precum și în cadrul alegerilor locale în statul membru unde își au reședința, în aceleași condiții ca și rezidenții aceluși stat;*

- *dreptul de a beneficia, pe teritoriul unui stat terț, în care statul membru ai cărui rezidenți sunt, nu este reprezentat, de protecție din partea autorităților diplomatice și consulare ale oricărui stat membru, în aceleași condiții ca și cetățenii aceluși stat;*

- *dreptul de a prezenta petiții Parlamentului European, de a se adresa Mediatorului European, sau de a se adresa instituțiilor și organelor consultative ale Uniunii într-una din limbile Uniunii și de a primi răspuns în aceeași limbă.*

Conform aceluiași Tratat orice cetățean are dreptul la despăgubire din partea Uniunii pentru daunele cauzate de către instituțiile, organismele sau agenții acesteia, aflați în exercițiul funcțiunii, conform principiilor generale comune și drepturilor statelor membre.

Carta drepturilor fundamentale cuprinsă în Tratat prevede:

Capitolul *Demnitate*

- Respectul pentru demnitatea umană,
- Dreptul la viață,
- Dreptul la integritatea persoanei,
- Interzicerea torturii sau a tratamentului inuman și degradant,
- Interzicerea sclavajului și a muncii forțate.

Capitolul *Libertăți*

- Dreptul la libertate și siguranță,
- Respectarea vieții private și familiale,
- Protecția datelor cu caracter personal,
- Dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie,
- Libertatea de gândire, conștiință și religie,
- Libertatea întrunirii și asocierii,
- Libertatea artelor și științelor,
- Dreptul la educație,
- Libertatea de a alege o ocupație și dreptul de a se angaja,
- Libertatea de a iniția o afacere,
- Dreptul la proprietate,
- Dreptul de azil,
- Protecția în caz de îndepărtare, expulzare sau extrădare,

Capitolul *Egalitate*

- Egalitatea în fața legii,
- Non-discriminarea,
- Diversitatea culturală, religioasă și lingvistică,
- Egalitatea între bărbați și femei,
- Drepturile copilului,
- Drepturile persoanelor în vârstă,

- Integrarea persoanelor cu dizabilități,

Capitolul *Solidaritate*

- Dreptul lucrătorilor la informare și consultare,
- Dreptul la negociere și acțiune colectivă,
- Dreptul la servicii de plasare,
- Protecția în caz de concediere fără motiv valabil,
- Condiții de muncă juste și echitabile,
- Interzicerea muncii copiilor și protecția tinerilor la locul de muncă,
- Protecția familiei și dreptul de a avea atât o viață profesională cât și o viață familială (protecția împotriva concedierii pe orice motiv legat de maternitate, dreptul la concediu de maternitate plătit și dreptul la concediu parental),
  - Securitate socială și ajutor social,
  - Protecția sănătății,
  - Acces la serviciile de interes economic general,
  - Protecția mediului,
  - Protecția consumatorului,

Capitolul *Cetățenie*

- Dreptul de a vota și de candida în alegerile pentru Parlamentul European,
- Dreptul de a vota și de candida în alegerile locale,
- Dreptul la o bună administrare,
- Dreptul de acces la documentele Parlamentului European, al Consiliului European și Comisiei Europene,
  - Dreptul de a te adresa Avocatului Poporului în caz de administrare defectuoasă,
  - Dreptul de petiție la Parlamentul European,
  - Libertatea de circulație și de sejur,
  - Protecția diplomatică și consulară,

Capitolul *Justiție*

- Dreptul la un recurs efectiv și la tribunal imparțial,
- Prezumția de nevinovăție și drepturile apărării,
- Principiul legalității și proporționalității infracțiunilor și pedepselor,
- Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori pentru aceeași infracțiune.

În ceea ce privește cetățenii români, aceștia vor deveni cetățeni ai Uniunii Europene odată cu aderarea României la Uniunea Europeană, aderare prevăzută pentru data de 1 ianuarie 2007. După această dată cetățenii României se vor bucura de aceleași drepturi și vor avea aceleași obligații ca și cetățenii europeni. La fel ca și în celelalte cazuri, cetățenia europeană nu va înlocui cetățenia română, ci va fi complementară acesteia.

VI. Procesul decizional la nivelul Uniunii Europene

- Procedura Co – Deciziei -

Procedura legislativă comunitară se bazează pe principiul echilibrului instituțional, principiu care garantează că toate instituțiile comunitare participă la procesul legislativ într-un mod echilibrat.

Există 4 tipuri de proceduri în adoptarea deciziilor, în funcție de domeniul în care este făcută propunerea legislativă:

- 1) procedura consultării**
- 2) procedura cooperării**
- 3) procedura co-deciziei**
- 4) procedura avizului conform**

În vederea realizării jocului de rol propus vă propunem abordarea procedurii de co-decizie.

Aceasta este o procedură introdusă prin Tratatul de la Maastricht care conferă o mai mare putere legislativă Parlamentului European, putere ce nu îi era conferită prin procedurile consultării și cooperării.

În acest caz, Parlamentul nu este inițiatorul propunerii, dreptul la inițiativă legislativă aparținând în întregime Comisiei Europene. În acest fel un act normativ nu poate fi adoptat decât pe baza acordului Parlamentului sau prin lipsa opoziției acestuia la adoptarea propunerii de către Consiliul Uniunii Europene. Actul final va apărea ca fiind comun celor două instituții, Parlament și Consiliu, fiind semnat de președinții acestor instituții.

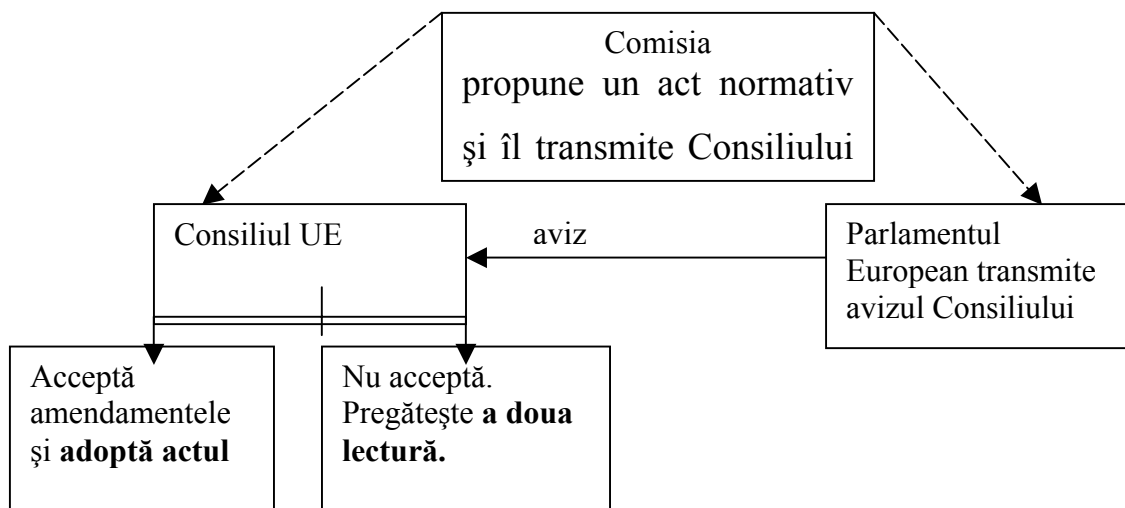
De-a lungul timpului procedura de co-decizie a devenit cea mai uzitată în practica legislativă.

Etapele procedurii de co-decizie

A. Prima lectură

Propunerea Comisiei europene este prezentată Consiliului și Parlamentului European și spre consultare Comitetului Economic și Social și Comitetului Regiunilor.

Parlamentul European deliberază asupra acestei propuneri într-o primă lectură și transmite avizul său către Consiliu. Dacă Parlamentul nu aduce nici o modificare propunerii sau dacă Consiliul acceptă amendamentele Parlamentului, Consiliul poate hotărî dacă adoptă sau nu actul legislativ din această etapă.

În cazul în care Parlamentul nu are nici un amendament, Consiliul poate hotărî în această fază dacă adoptă sau nu propunerea Comisiei.

B. A doua lectură.

Pe baza propunerii și a amendamentelor Parlamentului, Consiliul Uniunii va adopta o poziție comună, pe care o va transmite Parlamentului pentru o nouă lectură. Din acest moment există trei posibilități de derulare a procesului decizional:

1. Consiliul poate adopta actul în cazul în care nu primește în trei luni de zile, nici un amendament din partea Parlamentului sau dacă Parlamentul aprobă poziția comună în forma transmisă pentru a doua lectură;

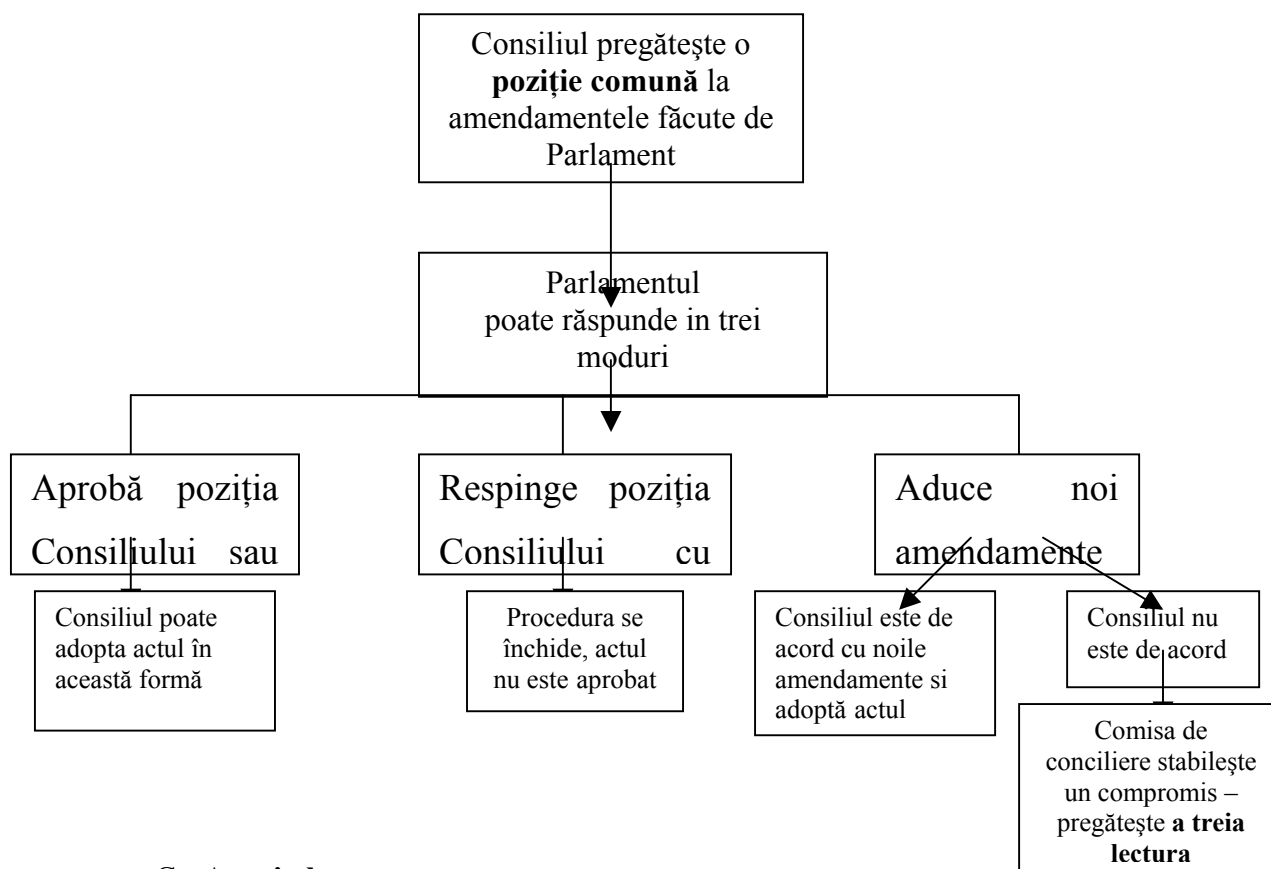
2. Parlamentul respinge cu majoritate absolută poziția Consiliului în întregime, caz în care procedura se încheie, actul nefiind adoptat;

3. Parlamentul aduce la rândul lui amendamente la poziția Consiliului și astfel procedura continuă. În acest caz Consiliul poate aproba noua propunere și să adopte actul legislativ, sau poate respinge amendamentele Parlamentului. Dacă le respinge, ambele instituții prin președinții lor apelează la Consiliul de conciliere (format din membrii ai celor două instituții). Acest Consiliu are rolul de a ajunge la un compromis pe baza poziției comune a Consiliului.

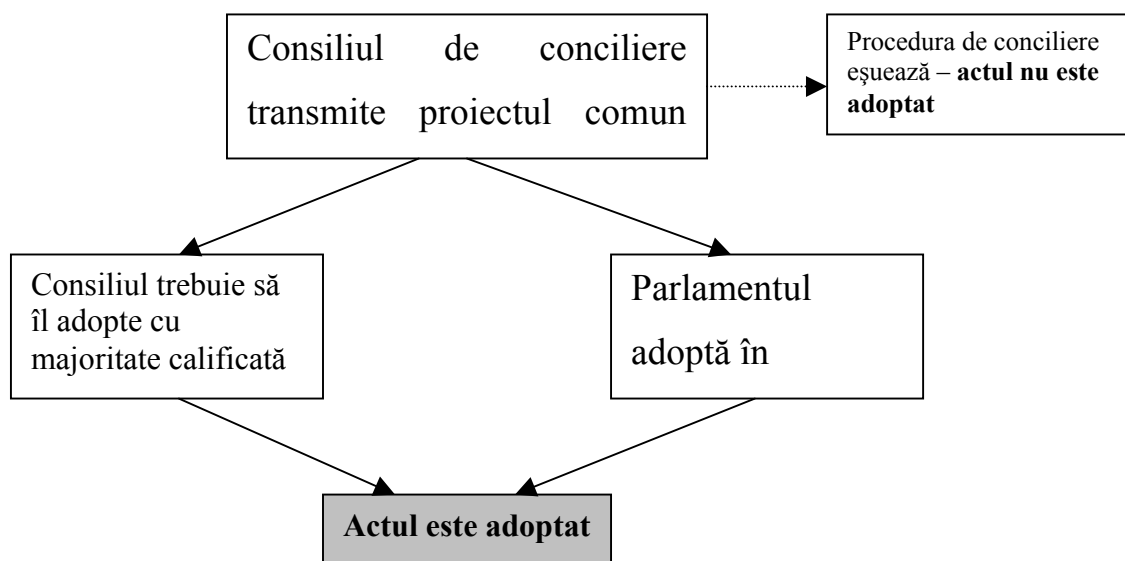
GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL INTEGRĂRII EUROPENE
Direcția Mass-media și comunicare

C. A treia lectură.

Consiliul de conciliere aprobă un proiect comun. Din acest moment atât Consiliul cât și Parlamentul European, dispun de 6 săptămâni pentru a hotărî asupra actului propus în urma discuțiilor din Consiliul de conciliere. Deciziile se iau cu **majoritate calificată** în cazul Consiliului și cu **unanimitate** în cazul Parlamentului. Actul astfel vizat este adoptat de către Parlament și Consiliu acest lucru fiind precizat în titlatură. Dacă una din cele două instituții nu îl avizează în cele 6 săptămâni actul nu va fi adoptat.

Acest suport de informare a fost realizat în cadrul proiectului “Europa în școală” realizat de Ministerul Integrării Europene în anii 2005 și 2006.

În anul 2005 programul “Europa în școală” s-a derulat în perioada aprilie - noiembrie 2005 și a constat în organizarea de seminarii de informare a cadrelor didactice din învățământul pre-universitar din 10 județe. Seminariile au fost organizate la Brașov, Cluj, Timișoara, Craiova, Brașov (Județul Ilfov), Constanța, Iași, Galați și Târgoviște. Seminariile și-au propus să stimuleze dezbaterile pe tema integrării europene și să formeze în domeniul integrării europene cadrele didactice, care pot acționa ca multiplicatori de informație europeană atât printre elevi, cât și în familiile acestora. În acest scop, Direcția de comunicare a MIE a realizat **un suport informativ pentru profesori și cartea pentru copii “Calatorie spre Uniunea Europeană”**. În etapa următoare, în județele respective au fost organizate **cercuri metodice**, prin care s-au diseminat informațiile, cu ajutorul profesorilor metodisti.

În anii 2006 și 2007 “Europa în școală” continuă și se extinde, prin două tipuri de activități: **organizarea unui concurs cu public, pentru elevi**, la Deva, Piatra Neamț, Suceava, Tulcea, Oradea, Sibiu, Drobeta Turnu –Severin, Alba Iulia, și **organizarea unor seminarii de informare a cadrelor didactice și difuzarea unui suport informativ**, pentru învățatori/institutori, profesori de cultură civică, profesori de științe socio-umane de la nivel liceal, din mediul rural, inspectori de specialitate și profesori metodisti. *Intr-o prima etapă* seminariile vor fi organizate în **8 județe din țară** și vor fi susținute de specialiști din Ministerul Integrării Europene. *In etapa a doua* seminariile vor fi multiplicat la nivelul *fiecarui județ* și vor fi susținute de inspectorii de specialitate și profesorii metodisti participanți la seminarul de informare din prima etapă.

Pentru mai multe informații:

Ministerul Integrării Europene, Direcția Mass-media și comunicare, tel.021-301.15.14, 301.15.20, Fax 021-301.15.13, e-mail: comunicare@mie.ro.

Dacă doriți să folosiți acest material informativ, vă rugăm să menționați sursa lui:
Support de informare realizat de Ministerul Integrării Europene în cadrul proiectului “Europa în școală”, 2005-2007

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL INTEGRĂRII EUROPENE
Direcția Mass-media și comunicare

Surse bibliografice

1. *“Manualul Uniunii Europene”* Augustin Fuerea, Ed. Universul Juridic București 2004
2. *“Instituțiile Uniunii Europene”* Augustin Fuerea Universul Juridic, București 2002
3. *“Manualul Consiliului Europei”*, București 1999
4. *“Drept internațional public”* Dumitru Mazilu, Lumina Lex, București 2001
5. *“Drept instituțional comunitar european”* Ion P. Filipescu, Augustin Fuerea, Ed. Actami, București 2000
6. *“Proiect de Tratat de instituire a unei Constituții pentru Europa”*, Oficiul pentru Publicații al Comunităților Europene, Luxemburg, 2003
7. *“Dificultățile ratificării Constituției Europene”* – Ghilda Truica, București - IER , 2005
8. *“12 lessons about European Union”* by Pascal Fontaine – Comisia Europeană, www.infoeuropa.eu.int
9. *“Euro-Dispecer întrebări și răspunsuri despre Uniunea Europeană...apelați 080 080 2007”*, Ministerul Integrării Europene, Direcția comunicare publică, București, 2005
10. *“Educație, formare profesională și tineret”*, Centrul de Resurse Juridice, Ed. Dacris, București, 2004
11. *„Reforma constituțională și instituțională a Uniunii Europene”* – Petre Prisecaru, Nicolae Idu, editura Economică
12. www.europa.eu.int ,
13. 0- Site Uniunea Europeană
14. www.mie.ro - Site-ul Ministerului Integrării Europene
15. www.futurum2005.eun.org - Site Spring Day 2005
16. www.infoeuropa.ro - Site-ul Delegației Comisiei Uniunii Europene în România
17. www.socrate.ro - Site-ul Agenției Naționale Socrate
15. www.cnfis.ro - Site-ul Consiliului Național pentru Finanțarea Învățământului Superior
18. www.edu.ro - Site-ul Ministerului Educației și Cercetării
19. <http://rural.edu.ro/> site dedicat programului Proiect pentru învățământul rural
20. www.observatorulcultural.ro Site-ul Revistei Observatorul Cultural, NR.5 (262)
21. www.mmssf.ro - Site-ul Ministerului Muncii Solidarității Sociale și Familiei
22. www.infoeuropa.ro Site-ul Delegației Comisiei Europene în România
20. www.euroactiv.ro - Site de Știri, politici europene & Actori UE online
21. www.descopereuropa.ro